THE HEBREW JOURNAL
דער אידישער זשורנאל
THE HEBREW JOURNAL
Published by
JOURNAL PUBLICATIONS OF TORONTO, LIMITED
542 DUNDAS ST. WEST - Telephones: TRINITY 6830-6831
NATHAN FRIEDLAND, President.
Only Daily Jewish Newspaper in the Province of Ontario.
Subscription Rates: $6 PER YEAR $3.50 SIX MONTHS
Single Copy—3 cents.
Entered as Second Class Mail Matter at C. P. O., Toronto, January 22nd, 1913.

ALLIED PRINTING TRADES UNION LABEL COUNCIL TORONTO, ONT. 25

פרעזידענט הואווער'ס נייעסטער פארשלאג וועגען מלחמה חובות

ווען פרעזידענט הואווער צוזאמען מיט פראנקרייך, ענגלאנד און איטאליע האבען געגעבען דייטשלאנד דעם מאראטאריום, האבען מיר געזאגט, אז דאס איז בלויז אן אנהויב אפצושאפען די מלחמה חובות.

מען האט ניט געדארפט זיין קיין נביא דאס פאראויסצוזאגען, ווייל די גאנצע וועלט האט איינגעזעהן, אז דייטשלאנד'ס פינאנציעלער קריזיס איז די רואינע פון דער פינאנציעלער וועלט, ווייל מיט איר צוזאמענברעכען וועט קראכען די גאנצע קאפיטאליסטישע סטרוקטור.

נעכטען זענען דערהאלטען געווארען באריכטען, אז פרעזידענט הואווער מאכט פארבאריטונגען צו פארדרופען א קאנפערענץ פון אלע די, וועלכע זענען שולדיג אמעריקע מלחמה חובות, וועגען שיינקען זיי די דאזיגע חובות.

פארשטענדליך, אז אויב אמעריקע וויל אימיצען שיינקען געלט דארף זי דאך ניט רופען דעם בעל חוב און פרעגען אים אויב ער וויל אנגענעמען די מתנה. פרעזידענט הואווער האט אבער א באדינג און דאס מוז מען אנערקענען די בעלי חובות.

ווי עס ווערט פארשטאנען וועט דער פרעזידענט פאדען אן אז דער־פאר דאס אמעריקע וועט שיינקען מוזיזנטער מיליאנען, זאלען זי נאציאנען, וועמען דאס געלט ווערט געשיינקט, פארשפרעכען, אז זיי וועלען זיך אנט־וואפנען, לכל הפחות אויף אזוי פיעל, וויפיעל אמעריקע אליין. און אז אין דער צוקונפט זאלען זייערע ארמיי און נייוויי בודזשעטען ניט זיין אזעל־כע גרויסע, ווי זיי זענען עס יעצט.

פאר דעם איינפאכען מענשען זעהט עס אויס, אז דער פרעזידענט פארלאנגט ניט צופיעל. אייגענטליך וויל דאך דער פרעזידענט דערגרייכען צוויי זאכען, נאך וועלכע די גאנצע וועלט לעכצט שוין זייט 1918, ווען די וועלט־מלחמה האט זיך געענדיגט.

ערשטענס, אפשאפען דאס צאלען פון פראצענט אויף פראצענט, פון וועלכען מען קען זיך קיינמאל ניט אויסצאלען, און צום קרן דערגרייכט מען ניט.

צווייטענס, אויפהערען צו קרעכצען אונטער'ן יאך פון "אנטוואס־נונג".

ביז יעצט האט מען ניט אויפגעהערט צו רופען אנטוואפנונגס קאנ־פערענצען, און זיך האלטען אין איין אנטוואפנונג. מען אנטוואפענט זיך אזוי, אז די ארסענאלען אין אלע לענדער זענען מיט פולווער איבערפולט און דער קלענסטער פונק קען און וועט די וועלט אויפרייסען.

אויב אמעריקע געהט איין אויף צו שיינקען די מלחמה חובות, וויל זי כאטש אז דאס געלט וואס קומט איר געזעצליך זאלען די לענדער ניט פארווענדען אויף באוואפנונג, וועלכע זיי קענען נוצען געגען זייער בעל טובה.

אבער ניט אכטענדיג וויפיעל ענגלאנד, פראנקרייך און אפילו איטא־ליע נוטיגען זיך אין דעם, וועלען זיי אבער מיט זעלבסטווירדע ניט קענען אנגעטון די דיקטירונג פון אמעריקע.

מיר ווילען ניט זיין קיין פעסימיסטען און פאראויסזאגען, אז די לענ־דער וועלען מוזהל זיין אמעריקע די טובה און וועלען ניט נאכגעבען די פא־דערונג, דעך געדאנק אליין, אז נאך יארען פון פראפאגאנדע, אז די מלחמה חובות זאלען אפגעווישט ווערען, וועט אין ניכען קומען אזא פארשלאג, און אויב קיין הונדערט פראצענט רעזולטאטען וועט ניט דערגרייכט ווערען, וועט עס כאטש אביסעל נוצען ברייננען.

דער רוף פון אידישער צדקה פעדעראציע

אין חודש אקטאבער, אדער בעסער געזאגט אין אנהויב פון הערבסט, הויבט זיך אן די סאציאלע אקטיוויטעט ניט נאר אין דער אידישער טאראנ־טא, נאר אויך אין דער ניט־אידישער.

די וואקאציע־צייט איז פארביי, דער עולם איז צוריק אין דער חיים, און עס הויבט זיך אן די געזעלשאפטליכע ארבייט.

קיין געזעלשאפטליכע ארבייט קען אבער ניט אנגעהויבען ווערען אין דער יעצטיגער צייט אן דעם מען זאל זעהן פארזארגען די אינסטיטוציעס, וועלכע העלפען די נויטליידענדע. דאריבער איז שוין א כלל, אז אלע צדקה קאמפיינס ווערען אנגעפירט אין דעם דערמאנטען חודש.

יערליך פירט אן די אידישע צדקה פעדעראציע איר קאמפיין פאר געלט אין אקטאבער, און דאס יאר, פונקט ווי אין די פארגאנגענע יארען וועט זיך דער צדקה פעדעראציע קאמפיין אנהויבען סוף פון דעם חודש. דאס יאר איז אבער אן אויסערגעוועהנליכער יאר. די צדקה פעדעראציע פלעגט ציהען איר בודזשעט פון דעם רייכען קלאס. אדער בעסער געזאגט פון דעם נאר רייכען און מיטעל־קלאס. יעצט אבער איז שוין ניטא מער אזא זאך. דער רייכער קלאס איז יעצט דער, וועלכער פארמאגט די נשמה, דאס הארץ און דעם ווילען צו העלפען. און צו דעם דאזיגען קלאס אפעלירט דאס יאר די אידישע צדקה פעדעראציע.

די געזעלשאפטליכע ארבייט אין דער אידישער טאראנטא האט זיך שוין אנגעהויבען און יעצט איז די צייט זיך צו נעמען צו דער ארבייט.

מיר האבען אויפמערקזאם געמאכט אין אונזערען א פריהערדיגען עדיטאריעל נאמיין אויף דעם, וואס די צדקה פעדעראציע איז ניט קיין פול דעמאקראטישע אינסטיטוציע. עס פרעהט אונז יעצט צו באטאנען, אז די דאזיגע גרויסע אינסטיטוציע האט זיך געגומען אויף א גאנץ נייעם וועג.

אין איר יעצטיגען קאמפיין האט די צדקה פעדעראציע ארויסגע־לאזען א רוף צו אלע סאסייטיס, שוהלען און ארגאניזאציעס צו נעמען אן אנטייל אין דער ארבייט. ווייל זי גלויבט, אז יעדער איד, וואס ער קען די־רעקט ניט אנטייל נעמען אין דער נאבעלער ארבייט פון צדקה, פון העלפען זיינע מיט־מענשען, וועלכע ליידען הונגער און קעלט, קען ער אבער נעמען אן אונדירעקטען אנטייל אין דער ארבייט דורך זיין שוהל אדער ארגאני־זאציע, צו וועלכער ער באלאנגט.

די צדקה פעדעראציע רופט א קאנפערענץ, צו וועלכער זי לאדט איין דעלעגאטען פון אלע שוהלען, סיק בענעפיט סאסייטיס און אנדערע ארגא־ניזאציעס, זיך מיט זיי צו באראטען ווי אזוי עפעקטיווער אנגעהן מיט דער ארבייט און וואס צו טאן אין דער יעצטיגער קריטישער צייט.

דער רוף דארף אויפגענומען ווערען פון אלע ארגאניזאציעס, אלע מוזען שיקען דעלעגאטען צו דער קאנפערענץ, וועלכע ווערט גערופען פון דער צדקה פעדעראציע.

דער מענשליכער מארך

ע"ד

פון יצחקי

פאראן צייטען ווען איך טרעף זיך אין גאס מיט א מענשען — א מענש ווי אלע מענשען, מיט צוויי פיס, צוויי הענט און א נאז אין מיטען פנים, פונקט אזוי ווי ביי אייך און ביי מיר — און איך פארפיהר מיט דעם דאזיגען מענשען א שמועס. מען רעדט. מען בעדעם. מען פלאפעלט וועגען אלץ און וועגען אלעמען.

אבער נאכדעם ווי מען האט זיך שוין געזעגענט, שווימט ארויף ביי מיר די פראגע: — וואס איז ער, א מענש אדער א בהמה?

און עס דערמאנט זיך מיר תיכף דאס מעשה'לע וועגען יענעם קליינשטעדטעל־דיגען מניד, וועלכער איז געשטאנען אויף דער בימה און האט גע'מוסר'ט די אידע־לאך.

שטעהט דארט פונקט געגענאיבער דעם מניד א איד, און קוקט איהם אריין גלייך אין מויל אריין. אבער בעת מעשה ווארפט ער עפעס מארגע מיט'ן קאפ — אט ארויף און אראפ, אזוי ווי ער וואלט מסכים געווען מיט'ן מניד, און אט דרעהט ער דעם קאפ אויף "ניין", פונקט ווי ער וואלט מיט איהם ניט מסכים געווען.

צאפעלט זיך אונזער מניד אויף דער בימה און שוויצט נעבאך, א שרעק. ער קוקט אויפ'ן אידען און זוכט נאר צו גע־פעלען ווערען איהם. וואדים ער זעהט דאך שוין אז ער האט דא צו טאן מיט א למדן . . .

שפעטער, ווען ער איז פארטיג גע־ווארען מיט זיין פארציע מוסר, פרעגט דער מניד דעם אידען: —

— פעטער, לעבען, וואס האט איהר עס כסדר געווארפען מיט'ן קאפ אויף "יא" און אויף "ניין"?

— פארשטעהט איהר מיך, די מעשה דערפון איז אזוי, הא טדער איך געענט־פערט און האט זיך דערביי געגלעט די צופעטעלטע בארד. אמאל, ווען איך בין נאך א קינד געווען, איז ביי אונז פאר־פאלען געווארען א בהמה, האט מען זי געזוכט און געגישעטרט, און ניט געפי־נען, אזוי ווי אין וואסער אריין. איז ווען איך האב איצט געקוקט אויף אייך, האט זיך מיר מאמענטענווייז אויסגעווייזען, אז דאס זענט איהר די בהמה וועלכע איז ביי אונז פארפאלען געווארען אמאל. דא־מאלסט האב איך געשאקעלט מיט'ן קאפ אויף "יא". אבער ווען איך האב זיך אליין נאכדעם אויסגע'מוסרט, אז אועל־כעס איז דאך ניט מעגליך, האב איך גלייך אנגעהויבען שאקלען דעם קאפ אויף "ניין"...

* * *

זעהר אפט ווען איך באגעגען זיך ער־נעץ מיט מענשען, שווימט מיר ארויף אויפ'ן זכרון דאס דאזיגע מעשה'לע. איך שלאג זיך מיט דער דערד, אויף "יא" און אויף "ניין" — אבער מערסטענס בלייבט עס ביי מיר אויף "יא" . . .

* * *

און מען מוז דאך ניט דוקא זיין פולשטענדיג משוגע, כדי צו זיין א בהמה.. מען קען זיך זעהר גוט זיין א א צוויי פיסי־גער מענש, און דאך זאל מען טראגען אויף זיך הערנער.

* * *

די "אמעריקען קעמיקעל סאסייטי" איז אן ארגאניזאציע וועלכע באשטעהט פון כעמיסטען. האט די דאזיגע ארגא־ניזאציע אפגעהאלטען איהר 82-טע קאנ־ווענשאן אין באפלא. און באריכטע כע־מיסטען פון איבער'ן גאנצען לאנד זענען אויף זיך הערנער.

* * *

די "אמעריקען קעמיקעל סאסייטי" איז אן ארגאניזאציע וועלכע באשטעהט פון כעמיסטען. האט די דאזיגע ארגא־ניזאציע אפגעהאלטען איהר 82-טע קאנ־ווענשאן אין באפלא. און באריכטע כע־מיסטען פון איבער'ן גאנצען לאנד זענען זיך זיך הערנער.

* * *

אין מען מוז דאך ניט דוקא זיין פולשטענדיג משוגע, כדי צו זיין א בהמה.. מען קען זיך זעהר גוט זיין א א צוויי פיסי־גער מענש, און דאך זאל מען טראגען אויף זיך הערנער.

* * *

די "אמעריקען קעמיקעל סאסייטי" איז אן ארגאניזאציע וועלכע באשטעהט פון כעמיסטען. האט די דאזיגע ארגא־ניזאציע אפגעהאלטען איהר 82-טע קאנ־ווענשאן אין באפלא. און באריכטע כע־מיסטען פון איבער'ן גאנצען לאנד זענען זיך זיך הערנער.

* * *

אין מען מוז דאך ניט דוקא זיין פולשטענדיג משוגע, כדי צו זיין א בהמה.. מען קען זיך זעהר גוט זיין א א צוויי פיסי־גער מענש, און דאך זאל מען טראגען אויף